Текст: **Камелия Илиева** | Снимки: **„Роден глас“**

Вълнуващи преживявания за кинозрителите в Прага

От 3 до 8 февруари, за шеста поредна година, в Прага се проведе вече традиционният фестивал на българските филми, който е единствената по рода си изява в Чехия, даваща възможност на нашите сънародници и на чешката публика да се запознаят с най-новото от продукцията на българската кинематография. Организатори бяха Посолството на Република България в Чехия и Българският културен институт в Прага. Прожекциите се осъществиха в кино „Луцерна“ и в кинозалата на Европейския дом (Представителството на Европейската комисия в Чехия). Показани бяха три документални и три игрални филма, създадени през 2012 и 2013 г., селектирани с участието на представители от продукцията на кино „Луцерна“ и Института за документално кино в Прага.

Събитието бе презентирано от БТА, Вести.бг, от Чешката национална телевизия, Чешкото национално радио, Чешката телекомуникационна компания и още над 20 чешки медии. Очевидно е, че голяма част от любителите на киното в Чехия са имали достатъчно информация, което пък означава, че мисията е изпълнена – българската култура се популяризира успешно в тази чужда, но същевременно близка и приятелски настроена страна. Част от съпътстващата програма на Фестивала бе изложбата „Български комикс“, инсталирана в залите на Европейския дом и кафенето на кино „Луцерна“. С различните лица и разнообразието – от класическия комикс до ъндърграунда, тя се вписваше неповторимо в атмосферата на Кинопанорамата.

На прожекциите присъстваха „звездни“ гости, които лично представиха пред публиката своите филми – режисьори, сценаристи, актьори и продуценти – Борислав Колев, Лора Ченева, Галина Тонева, Жанет Спасова, Иван Попйорданов, Кирил Кирилов, Любомир Младенов, Миляна Ленак, Петър Попзлатев, Рушен Видинлиев, Юлиян Табаков. А тя, публиката, преживя вълнуващи емоции и с удоволствие се потопи във фестивалната атмосфера.

Първата вечер на Кинопанорамата

бе посветена на филма „Стоичков“ (2012), в който режисьорът и сцена-

рист Борислав Колев разказва вдъхновяващата истинска история за едно изключително професионално израстване, граничещо с предела на човешките възможности, и многобройните лични жертви, които известният ни футболист е трябвало да направи по пътя си. Във филма участва не само Христо Стоичков, но и редица други известни личности: Йохан Кройф – треньор на Камата в най-бляскавия период в кариерата му в Барселона; великият тенор Хосе Карерас – фанатичен фен и приятел на българския футболист; съотборниците му в знаменития тим на Барселона – Чики Бегеристайн, Алесанко и Еусебио; мениджърът на Стоичков Хосе Мария Мингея; Жорди Пужол – президент на Каталуния от 1980 до 2003 г., най-влиятелният политик в каталунската история. Сред българите, които участват във филма, са знакови за футбола имена като Димитър Пенев, Наско Сираков, Борислав Михайлов, Йордан Лечков, Емил Костадинов. И още: актьорът Валентин Танев и цигуларят Васко Василев. Режисьорът Борислав Колев успява да разчувства Стоичков като го среща с идола му в българското кино, актьора Иван Иванов, който играе в любимия филм на Камата „Всичко е любов“. Двамата се срещат и потъват в разговори, чрез които е разказан животът на футболната ни звезда. Документалният филм „Стоичков“ не е филм за футбола. Това е разказ за спортния дух, за това как обикновеният човек може да се впише във всяка ситуация, във всяка държава, но само ако има огромен талант и огромно желание за победа. Интервютата с първите му треньори, със съотборници, с Йохан Кройф и футболния агент Хосе Мария Мингея са изключително любопитни, защото независимо дали говорят за периода на Ицо в Пловдив, в Харманли, в София или в Барселона, казват едно и също. Стоичков е изключително борбен, изгарящ на терена мъж, който не умее да се справя с емоциите си, но точно заради това дава всичко, на което е способен, че и малко отгоре. „До днес срещам хора на улицата, които ми благодарят, че доведох Стоичков в „Барса“. Аз доведох и Ривал-

до, и Марадона, и Ромарио, и други големи играчи. Но хората си спомнят Стоичков!“ – споделя знаменият мениджър Хосе Мария Мингея.

За себе си Камата казва: „Имах две възможности в живота си – да стана бандит или да стана футболист. Аз избрах футбола.“ Документалната лента не се спира на скандалите, свързани с името на Камата, защото не това е целта на филма. Най-важното е, че Стоичков ни накара да се гордеем, че сме българи, да ликуваме по улиците през лятото на 1994 г., забравили личните и политическите си пристрастия.

След края на прожекцията публиката имаше възможност да зададе въпросите си лично на режисьора Борислав Колев, който сподели, че целият екип е щастлив, защото това е най-гледаният документален филм през последните 33 години. Показан е на много места по света, продаден е на доста телевизии, а през пролетта на 2014 г. ще бъде неговата премиера в Барселона.

Втората фестивална вечер

започна с официално откриване на Кинопанорамата в присъствието на Лъчезар Петков, посланик на Република България в Чехия и на съпругата му Боряна Пунчева, известна българска актриса, сценарист, режисьор и продуцент, както и на Дана Коваржикова, представител на Европейския дом в Прага. След официалната част бе представен филмът „Витоша“ (2013). Филм за планината-оазис, разположена в покрайнините на София; филм за планината, която прави хората свободни, но също и филм за планината-ценност, без която животът в столицата би бил съвсем различен. Народният парк Витоша е в опасна близост до непрекъснатото разширяване на столицата и това е причина статутът му на защитена зона да бъде застрашен от тайни споразумения между олигарси и управляващи политици. „Витоша“ започва с фактология за самата планина – какви видове растения и животни има там, защо природата е толкова уникална. Показани са красиви кадри от планината. А за самата нея разказва запаленият планинар Бай Бичи, който още от млад, а и до сега, до късна възраст, почти всеки ден се качва до Черни връх по два пъти. Дори мечка го е срещала по пътя, но му се разминало само с едно „Здрасти“. Хубава е историята за личната връзка с планината, която разказва алпинистът Дойчин Боянов. Той има зад гърба си три покорени осем-хилядника. От малък е израснал в полите на Витоша и признава, че планината му е дала най-важните човешки ценности. Архитектът Христо Генчев пък обяснява какви са възможностите за застрояване на района в близост до планината. Чрез архивни кадри се разказва за историята на 150-годишното туристическо движение „Алеко Константинов“. След като планината е представена в географски и исторически план, във втората част на филма се показват съвременните проблеми, възникнали около Витоша от 2009 г. насам. Разказва се за конфликтите относно застрояването, опитите за промени в закона за горите, целящи разрешение за изсичане на гори, с цел изграждане на нови ски съоръжения и туристически обекти. Накрая се показват и документални кадри от най-масовите протести в защита на Витоша – тези на Орлов мост от лятото на 2012 г., които оказват сериозно влияние върху крайното политическо решение – промените в закона не се приемат. Гости на вечерта бяха Иван Попйорданов, автор

на идеята, Любомир Младенов, режисьор и монтажист, продуцентите Галина Тонева и Кирил Кирилов. На многобройните въпроси с удоволствие отговаряше на чешки език Иван Попйорданов (оказа се, че е чешки възпитаник), а Любомир Младенов обобщи идеята на филма: „Витоша" е филм, насочен към всеки от нас, изразява желанието ни за пробуждане на гражданското общество в България".

Представянето на документалните филми

завърши с „Цветанка" (2012) – режисьор и сценарист Юлиян Табаков, оператор: Адам Нилсон, композитор: Рикард Борггорд, звук: Валерия Попова. Лентата бе представена в присъствието на Юлиан Табаков, чийто чар бе неустоим за доста млади дами в залата. Филмът разказва житейската история на жена, живяла по време на три политически ситеми, всяка, от които полага своя отпечатък върху съдбата й. Цветанка Гошева – бабата на Юлиян Табаков – е родена през 1926 г. в семейство на богати търговци. Когато е на 6 години, умира братчето й и тя става „момчето" в семейството, което се готви да поеме семейния бизнес. След 9 септември 1944 г. животът за нея и семейството й драстично се променя. Бащата на Цветанка е пратен в затвора без присъда, а всичко, което семейството някога е притежавало, постепенно бива конфискувано от новата власт. Баща й в последствие е обявен за партиен враг и семейството е изселено от София. Като дъщеря на осъден за противодържавна дейност, тя автоматично губи шансове да учи, да работи и да живее като всички останали. Независимо от това е приета в Медицинската академия в София. Домакинството, децата, отдадеността на науката, тежките дежурства като анестезиолог в болницата са нейният живот през следващите 40 години. По ирония на съдбата последният й работен ден е 10 ноември 1989 г. – денят, в който идва демокрацията, денят на големите надежди. В последвалите години на пълен хаос Цветанка работи по научни проекти, грижи се за внуците си, бори се с напредналата възраст и самотата, и се опитва да отстоява принципите си, както винаги досега. Документалната лента е поетичен филм за промените в живота на хората в България през 20 век, оценен, както от българската, така и от чуждестранната филмова гилдия.

Кинопанорамата на игралните филми

започна с премиера – представена беше лентата „Аз съм ти" (2012) на режисьора Петър Попзлатев, с неговото лично присъствие на прожекцията в кино „Луцерна" и в компанията на две очарователни дами – актрисите Жанет Спасова и Миляна Ленак (която беше довела и дъщеричката си, също участваща във филма). Филмът, чийто сценарий е написан по 2 литературни произведения – „Роман без заглавие" на Димитър Димов и „Адриана" на неговата дъщеря Теодора Димова, разкрива паралелно две различни човешки съдби, два необикновени женски образа. Младата и старата Адриана се изпълнява от актрисата Жанет Спасова, а в образа на Юра се превъплащава младата актриса Ирмена Чичикова. В мъжките роли видяхме: Деян Донков, Владимир Карамазов, Захари Бахаров, Ованес Торосян, Владимир Пенев.

Въпреки огромната разлика във времето, събитията и начинът на живот на двете героини във филма, историята на Адриана от далечната 1938-ма и тази на Юра от 2008-ма, имат много общо помежду си. „Аз съм ти" е за повторяемостта на събитията в нашето битие, но и за възможността на избор, когато има с кого да споделиш в настоящето преживяното в миналото. Режисьорът Петър Попзлатев определя творбата си като „психологическа драма, филм за любовта" и признава, че самият той много харесва и обича жените. Филмът се отличава с добрата си кинематография, с чудесната работа на оператора Емил Христов. Разказът е дълъг и спокоен, на моменти обаче като че ли прекалено протяжен, а диалозите, според скромното ми мнение, на места звучаха изкуствено или просто по този начин бяха изпълнени.

„Пистолет, куфар и три смърдящи варела" – „Това е филм, който не трябва да се гледа с високи естетически очаквания, а с много настроение", така актьорът Тодор Доцев описва накратко кинотворбата, създадена през 2012 г. от Георги Костов, сценарист, режисьор и продуцент на лентата. Филмът е динамичен и според Костов е специфичен тип комедия, който досега не е правен у нас. Комедия, която не разчита на просташки шеги, а

на любопитни образи и ситуации. Между всичките приключения се прокрадват и заглавните обекти: пистолет, чийто пълнител пада, но „иначе нищо му няма“, куфар, който бива откраднат, а след това загубен на няколко пъти, както и трите смърдящи варела, в които по един или друг начин се изгубват различни ценни предмети. Киноспециалистите съветват: „ако развитието на действието, специфичната и не за всеки вкус комедия или пък разфокусираните от време на време кадри ви раздразнят, то поне саундтракът със сигурност хваща ухо. Има модерни рап, джаз и фънки изпълнения. Сред тях са песни на Део и Дичо и неговата група V.O.XX, 100 кила и Лора Караджова, Братя Мангасариян, младите фънк формации Funk Busters и Saint Electrics и рокаджиите от Nana & The Gang“.

Заслужен финал на Фестивала

постави филмът „Цветът на хамелеона“ (2012), а интересът към него предопредели пълната зала. Преди това обаче организаторите от Българския културен институт бяха подготвили още една изненада, под надслов „Българско кино – българско вино“, на която можеше да се опитат и да се купят различни видове от нашенската напитка.

Още с излизането си на екран „Цветът на хамелеона“ печели наградата „Златна роза“, а през 2013 г. лентата взема 8 от единайсетте отличия на Националната филмова академия: за най-добър пълнометражен игрален филм, за режисьорски дебют на оператора Емил Христов, за сценарий – на Владислав Тодоров, главна мъжка роля – Рушен Видинлиев, поддържаща женска роля – Светлана Янчева, сценография – Пролет Георгиева, костюми – Армавени Стоянова, както и за звукорежисура – Светлозар Георгиев.

„От онанизъма до епилепсията има само една крачка“ – залата избухва в смях още на първата сцена и не губи интерес до финалните надписи. Кинокритиците определят филма като черна комедия, трилър, драма, пародия – благодатният сюжет е създаден по романа „Цинкограф“ на Владислав Тодоров. Времето и мястото на действието са универсализирани, така че биха могли да се отнасят за която и да е държава от бившия социалистически блок, същото важи и за абсурдните ситуации, детайлно изпипани. Главен герой и движеща сила на действието е Батко Стаменов (в чудесното изпълнение на Рушен Видинлиев), който се оказва идеалният таен агент. Останал сирак като много малък, той е осиновен от леля си, която по-късно признава, че е истинската му майка. Но когато тя умира, Батко разбира от един лекар, че е била девствена и осъзнава, че да си лъжец, е семейна черта. Тогава агент от тайната полиция се опитва да го вербува за шпионин и Батко откликва с ентусиазъм. Когато Батко Стаменов бива дезактивиран, той решава да продължи дейността си, като създава свой паралелен отдел на Държавна сигурност. Кръщава го ПОЛ и го превръща в инструмента, с който да служи на системите – и рухналата, и триумфиралата. След демократичните промени Батко успява да се приспособи и дори да „осребри“ архива си от доноси – с една дума – същински хамелеон. Рушен Видинлиев успява успешно да се превъплъти в ролята на главния герой, която никак не е лека, движи добре действието и според мен заслужено си спечелва наградата за главна мъжка роля.

Няма как да отминем и играта на втори план. Там са цяла плеяда актьори, чиито роли са с малко екранно време, но имената зад тях (Михаил Мутафов, Леонид Йовчев, Касиел Ноа Ашер, Руси Чанев, Деян Донков, Христо Гърбов, Самуел Финци, Светлана Янчева, Михаил Билалов) са толкова добри, че създават запомнящи се образи.

На излизане от залата публиката е доволна, почитателите на Рушен Видинлиев се редят за автографи, правят се снимки, много снимки, срещата продължава с разговори на чаша бира или вино. Вечерта е към края си, организаторите от Българския културен институт са удовлетворени от свършеното, а умората видимо тегне на клепачите им. Време е да се разделим – до следващия път. ◆

Рушен Видинлиев (с някогашен артистичен псевдоним Руши) е роден на 3 август 1980 в София. Завършва средното си образование в колеж в Шотландия, където се занимава със спорт и театър. С ролята си на Грегор Самса, в пиесата „Матаморфоза“ на Кафка, Руши участва на Единбургския фестивал, след което е приет да учи в Бристолския университет – специалност „Драма“. Интересът му към изкуството го води към ново поприще – музиката. През 2000-ата година Руши Видинлиев се връща в България и започва записи по първия си албум. Дебютът си на българската сцена прави през 2002 г. с песента „Всичко се връща“ (за която е записан и вариант на английски език, наречен „Taking A Breath“), заснет е и клип. Следващият му сингъл е „Away From You“, който е последван от издаването на абума „От друга страна“. Друга песен, която става популярна, е „Il Ritmo Del Mio Cuore“. Поради жизнената енергия, която носи, песента става летният хит на 2003 г. В края на същата година излиза с клип новата му песен „Instead“, която е дует с рапъра Устата. Песента е включена в новия албум на Видинлиев „Независим“, който излиза малко след това – ноември 2003 г.

Третият албум на Руши Видинлиев излиза през пролетта на 2005 г. и се казва „Онзи“. С него певецът прави лек завой в стила си, като са използвани повече китари – засилва се рок звученето, но въпреки това пак личи характерният мелодичен стил. Песните му влизат в челните позиции на националните класации и той става носител на много награди.

Неговият последен албум „Post Sleep“ (2008) е по-алтернативен, получава противоречива критика и оттогава Видинлиев не се занимава с пеене. Завръща се на културната сцена през 2012 г. като актьор.